

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610250 Dyrön

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610250 Dyrön

Kommun: Kristinehamn

Områdets totala areal: 544 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2004-04-01, regeringsbeslut M2002/3916/Na, pSCI: Nej, SCI: Nej, SAC: Nej

Arter som ska bevaras i området:

Arter enligt fågeldirektivet:

A002 - Storlom, *Gavia arctica*

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Dyrön är de prioriterade bevarandevärdena knutna till förekomst av fågelarterna storlom, rördrom, fiskgjuse, fisktärna och silvertärna i områdets skogsmiljöer samt i olika typer av vattenmiljöer (från skär i öppen sjö till stora vassområden). Vid eventuella målkonflikter ska naturvärden knutna till arten fiskgjuse prioriteras

i första hand.

Motivering: Området med bland annat skärgårdsmiljö med öar, kobbar, vassområden samt grunda, öppna vattenområden, i ett ostört läge, gör att det har stora förutsättningar att fungera som häcknings-, födosöks- och rastområde för de utpekade fågelarterna och andra arter.

Prioriterade åtgärder: Området är naturreservat och i enlighet med reservatets skötselplan ska små öar som ej är skogsklädda röjas kala för att skapa gynnsamma häckningsmiljöer för sjöfåglar. Tillse att lämpliga träd, eller potentiellt lämpliga träd, tillåts växa sig grova och gamla för att kunna erbjuda utpekade arter av rovfåglar bra boplatser. Vattenområdets ekologiska status ska förbättras från måttlig till god så att det klarar gällande miljö kvalitetsnormer för vatten (Vattenförekomsten: Vätern - Värmlandssjön, VISS EU_CD: SE653974-137560).

Beskrivning av området

Dyrön är en sedan länge omtalad och omskriven del av den värmländska skärgården. Erik Rosenberg skriver 1954 att Dyrön förr i tiden, dvs i början av seklet, var havsörnens hemvist. Havsörnarna hade sitt bo i den väldiga ”Dyrötalla” som stod på halvöns östra strand. För den som färdades på riksväg 63 mellan Gullspång och Kristinehamn, eller på öppna Vätern väster om Dyrön, var den enorma tallen ett välkänt landmärke. Tallen stöp så småningom i backen av hög ålder. Den väldiga lågan kan nu beskådas i skogen på östra stranden.

Det lugn och den avskildhet som alltid förknippats med Dyrön, Värmlands sydöstligaste utlöpare i Vätern, har bevarats genom åren tack vare den tidigare ägaren Charles Johanssons starka vilja, egensinnighet och brukning enligt gamla seder och bruk. Skogen brukades länge på gammalt bondevis där endast de träd med de för stunden efterfrågade kvaliteterna var de som fälldes. Hyggesbruk är en sentida invandrare på Dyrö-halvön, men tyvärr har ganska omfattande avverkningar genomförts de sista 20 åren.

Från de öppna åkrarna runt gården och norrut finns lövskogar som sedan lång tid tillbaka betats av gårdens kor. I takt med att korna blev allt färre, till slut inga alls, så växte hagmarkerna igen till dagens ganska täta lövskog med enstaka äldre och grövre träd som ett minne från gamla tider. Lövskogarna har höga biologiska värden för både fauna och flora. Fågelfaunan är rik och på våren och försommaren är fågelsången mycket intensiv.

Den som en gång besökt Dyrön vet att det har en väldigt speciell karaktär. Närvaron av Vänerkusten, det gamla brukandet och skärgårdslivet är starkt närvarande på Dyrön.

Vad kan påverka negativt

Det största hotet idag mot de utpekade fågelarterna havsörn, fiskgjuse och spillkråka är produktionsinriktat skogsbruk. Skogsbruket medför framförallt fragmentering av skogslandskapet och en minskning av arealen gammal naturskogsartad skog. Sådana skogar saknar lämpliga boplatser och god tillgång på föda. Hotbild av detta slag elimineras dock genom naturreservatet Dyröns föreskrifter och skötselplan. För de sjöanknutna fågelarterna är igenväxning av öar, skär och kobbar ett ökande hot, speciellt i vatten som inte längre tillåts att variera i vattenstånd. För flera av arterna utgör även mänsklig störning ett betydande hot. Tidigare har flera av de ingående arterna drabbats hårt av miljögifter. Idag är flera av dessa gifter förbjudna vilket har förbättrat situationen avsevärt. Trots förbud mot många miljögifter kvarstår en del i naturen samt att effekten av nya typer av miljögifter idag är okänd. Ökat kvävenedfall och näringsläckage kan även påverka vissa av fågelarterna negativt genom att arternas livsmiljö förändras, exempelvis genom igenväxning av vikar. En ökad näringstillgång leder även till en ökad produktion av växtplankton i vattnet som kan minska möjligheterna för fåglar att se byten i vattnet. Vindkraft kan också utgöra ett hot mot fåglarna.

Se även beskrivning av negativ påverkan för respektive utpekad art.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetilstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap. 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Länsstyrelsen i Värmland har beslutat om utvidgat strandskydd upp till 300 m för vissa delar av området.
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Dyrön.
- Hela Natura 2000-området ingår i ett större område som är klassat som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Vattendelarna av Natura 2000-området ingår i ett större område (hela Väneren) som är klassat som riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken.
- Hela Natura 2000-området ingår i ett större område som är klassat som riksintresse med geografiska bestämmelser för kust-, turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken.
- Delar av den nordöstra delen Natura 2000-området utgörs av våtmarker som ingår i klass 2 (högt naturvärde) i våtmarksinventeringen.
- Dyrön är en del av RAMSAR-området Kilsviken-Åråsviken (Våtmarkskonventionen).
- Dyrö Mallsärs skär är fågelskyddsområde med tillträdesförbud under tiden 1 april-31 juli.

Se även "Gällande regelverk 2017" för utpekade arter.

Skydd/skötsel:

Dyrön är skyddat som naturreservat sedan 2006. Skötseln av bland annat områdets skogsmark samt hävden av ängs- och betesmarker utförs i enlighet med gällande skötselplan.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Om besöksantal eller besöksmönster ändras kan en ökad styrning av besökarna genom t.ex. beträdnadsförbud vara nödvändig för att freda viktiga häckningsplatser för fåglar.
- För att bibehålla öppna kobbar, skär och strandmiljöer som utgör häckningsplatser för kolonihäckande sjöfåglar som fisktärna och silvertärna samt följearter till dessa som storlom behöver Vänerens vattennivåer tillåtas att variera på ett sådant sätt att dessa miljöer hålls öppna genom vattnets och isens nötningar. En alternativ bevarandeåtgärd för dessa miljöer är att genomföra återkommande röjningsinsatser (för öar och skär finns sådana åtgärder i reservatets skötselplan).
- Rovfågelarterna fiskgjuse och havsörn är beroende av ostörda häckningsplatser med tillgång på gamla, grova träd, främst tallar för sina bon. Det är därför viktigt att det finns förutsättningar för tallar att växa sig grova och gamla på öarna eller på fastlandsdelen på Dyrön. För att underlätta etableringen av boplatser för dessa arter på lämpliga platser kan det vara nödvändigt att anlägga enkla plattformar i ostörda lägen. För att skydda befintliga grova tallar från bäver kan ett urval av

träd i området behöva skyddas med metallnät.

Övriga bevarandeåtgärder:

Området kan förmodligen inte ensamt uppfylla alla krav som vissa av fågelarterna ställer för att fortleva. För att tillfredsställa fåglarnas krav krävs en god tillämpning av miljövårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder inom de skogsbestånd som finns i det omgivande landskapet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för de utpekade arterna storlom, rördrom, havsörn, fisktärna, silvertärna bedöms som gynnsamt och som icke gynnsamt för fiskgjuse. För hackspetten spillkråka bedöms bevarandetillståndet som oklart men troligen gynnsamt.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Arter enligt fågeldirektivet:

A002 - Storlom, *Gavia arctica*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Storlom har observerats vid många tillfällen under senare tid inom sjödelen av Natura 2000-området Dyrön. Framst är rapporterna från hösten gällande flyttande individer eller födosökande grupper av lommar. Det föreligger dock flera observationer av storlommar i häckningstid som bedömts hålla revir på platser med lämplig häckningsbiotop, bland annat vid de årliga inventeringarna av sjöfåglar i Väneren.

Storlommen behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, främst fiskar, men även vatteninsekter. Den behöver även en lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket nästan uteslutande innebär öar, särskilt mindre holmar och skär, belägna i klarvattenssjöar (oligotrofa och mesotrofa), i sällsynta fall längs ostkusten. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden). Arten är långlivad art med relativt låg reproduktion. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1-10 km radie från häckningslokalerna. Storlommen övervintrar dels i östra Medelhavet och Svarta havet, dels i mindre utsträckning i västra Europa. Övervintrar även regelbundet längs södra Sveriges kuster.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 5300-7100 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten storlom ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till områden med minimal mänsklig störning speciellt under ruvningsperioden t.ex. friluftsliv (framtaga vädjandeskyltar av Projekt Lom kan nyttjas till detta).
- Ostörd hydrologi (låg grad av regleringspåverkan) under häckningsperioden.
- God tillgång på lämpliga bytesdjur (fiskar etc.) i häckningsvatten som innehåller skär eller småöar med lämpliga boplatser.

Bevarandemål

Storlom ska förekomma i sjöområdet i Natura 2000-området. Där ska finnas tillgång till lämpliga häckningsplatser på öar/skär med låg grad av mänsklig störning och vattnet ska erbjuda gott om bytesdjur.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Största hotet utgörs förmodligen av mänsklig störning på häckningslokalerna under häckningsperioden genom ilandstigning på häckningsskär, badande, båtsport och sportfiske. Sådan störning ökar risken för äggpredation.
- Onaturliga vattenståndsvariationer till följd av regleringar, som kan omintetgöra eller försena häckningen, vilket i det senare fallet ökar risken för mänsklig störning då den infaller under semesterperioden.
- Miljögiftspåverkan kan inte uteslutas. En ökad risk för exponering av giftiga metaller kan finnas för lommar som söker föda i sura sjöar. Försurning leder även till utarmning av

fiskbestånd och därmed minskat födounderlag.

- Sannolikt, men inte klarlagt, finns en ökad dödlighet bland vuxna fåglar i samband med användningen av nylonnät för fiske.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Storlommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av storlom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Storlommen är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Storlommen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Storlommen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare år har en till två tutande hanar av rördrom hörts under senvåren-försommaren i Natura 2000-området Dyrön.

Rördrommen häckar i kulturslätt sjöar med stora och täta vassbestånd med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Arten lever ett tillbakadraget och väl kamouflerat leverne i vasshavet och är därför svår att få syn på, men dess tutande läte yttras ofta och kan höras på flera kilometers avstånd. Den förekommer främst i de mellansvenska slättsjöarna men även längre söderut till Skåne. Arten är polygyn (hanen parar sig med flera honor), vilket medför att hanarna under häckningstid kan förflytta sig över större områden och mellan olika sjöar. Arten övervintrar i Västeuropa och enstaka individer finns kvar i södra Sverige hela vintern. Vid stränga vintrar i Nordvästeuropa kan den svenska populationen minska kraftigt.

Beståndet i Sverige har mer än fördubblats de senaste 30 åren. Under de senaste 15 åren har arten uppvisat en svag ökning, dock stabil population de senaste tio åren. Antalet tutande individer (hanar) i Sverige 2008-2012 uppskattades till 490-810. Rördrommen är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

För att den ingående arten rördrom ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till stora vassområden.
- God tillgång på lämplig föda i form av bland annat fisk.

Bevarandemål

Rördrom ska förekomma inom området. Det ska finnas lämpliga häckningsmiljöer i form av bladvassområden med god tillgång på föda såsom fisk och groddjur.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Minskad areal med bladvass och brist på gammal vass i lämpliga sjöar.
- Försumpning genom sänkning av vattenståndet i lämpliga sjöar eller andra våtmarker kan resultera i att fisken slås ut vintertid på grund av låg syrehalt eller bottenfrysning, varvid födounderlaget försvinner.
- Mink kan döda rördromungar.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Rördrommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av rördrom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Rördrom tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- Rördrommen är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen

(konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

- Rördrommen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Rördrommen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för rördrom finns i området. Någon häckning av arten har inte kunnat konstateras, vilket kan förklaras av dess tillbakadragna leverne i otillgängliga vasshav. Stationära tutande hanar medför dock att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörn förekommer i dagsläget med 3-4 häckande par inom ett större landskapsavsnitt i vilket Natura 2000-området Dyrön ingår. Under senare tid föreligger dock inte några rapporter av födosökande könsmogna individer av arten under häckningstid i Natura 2000-området Dyrön, trots att området är relativt välbesökt av ornitologer.

Havsörnen häckar längs Östersjökusten samt vid sötvatten i Syd- och Mellansverige. Den finns även i anslutning till vatten i Pite, Lule och Torne lappmark. Den är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök och under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor.

Havsörnen bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år. Under häckningen är denna art mycket störningskänslig vid boplatsen.

De könsmogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men förhållandevis få lämnar landet.

Populationsstorleken av havsörn i Sverige 2008-2012 uppskattades till 550-700 par. Arten har ökat sedan början av 1980-talet. Havsörnen är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT). Havsörnen återkom som häckfågel vid Väneren 2001 och har sedan dess ökat i numerär för varje år som gått. År 2015 finns drygt 30 par etablerade vid sjön. Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men örnarna tar även en del sjöfågel. Under övriga delar av året är dieten en blandning av fågel, fisk, däggdjur och kadaver.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A094 - Fiskgjuse, Pandion haliaetus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskgjuse har observerats vid flera tillfällen under senare tid i Natura 2000-området Dyrön, men observationer saknas helt från de senaste fem åren. Rapporterna som föreligger gäller främst sträckande individer på hösten. Den senaste rapporterade häckningen är från 2006.

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Den fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från bopplatsen). Fiskgjusen häckar i en stor del av Sverige, utom i fjällen och på Gotland. Arten är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det absolut vanligaste trädslaget är tall där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Arten är en flyttfågel.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 3400-4700 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon statistiskt säkerställd trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten fiskgjuse ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till områden med minimal mänsklig störning, som t.ex. friluftsliv, speciellt under häckningstid (framtagna vädjandeskyltar kan nyttjas till detta).
- God tillgång på lämpliga bytesfiskar, gärna i vattenområdet närmast häckningsplatsen.

Bevarandemål

Fiskgjuse ska förekomma i området. Där ska finnas lämpliga häcknings- och födosöksområden med kraftiga tallar, gott om fisk och med låg grad av mänsklig störning att gjusarnas häckning kan lyckas.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Mänsklig störning på häckningslokalerna under häckningsperioden från badande, båtsport, kanoting och sportfiske.
- Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.
- Skogsavverkning utan hänsyn till fiskgjusens boträd eller presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, eftersom tillgången på lämpliga träd då minskar.
- Miljögiftspåverkan kan inte uteslutas. Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen med potentiella negativa effekter (t.ex. bromerade flamskyddsmedel).

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Fiskgjusen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av fiskgjuse. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Artskyddsförordningen förbjuder förvaring av levande exemplar av fiskgjuse.
- Fiskgjuse tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- Fiskgjusen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Fiskgjusen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för fiskgjuse bedöms finnas i området och dess närområde. Någon konstaterad häckning av arten finns inte rapporterad från senare tid och total frånvaro av rapporter under senare år, i ett av ornitologer relativt välbesökt område som Natura 2000-området Dyrön är, medför att bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt.

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Vid vänerinventeringen i juni 2016 noterades cirka 150 fisktärnor på Dyrö Mallskärs skär i den sydvästra delen av sjödelen av Natura 2000-området Dyrön.

Fisktärnan häckar i samtliga svenska län. Beståndet är dock glest i Norrlands inland och arten saknas helt som häckfågel i fjällområdena. De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 18 000-33 000 par. Det svenska beståndet av fisktärna beräknades för åren 2008-2012 uppgå till 18 000-33 000 par. Det häckande beståndet i Vänern beräknades 2014 till 6200 individer (uppskattningsvis ca 3600 par) vilket utgör ca 14 % av de svenska beståndet. De häckande fisktärnorna i Vänern har under senare år uppvisat en positiv trend. Det årliga antalet revirhävdande fisktärnor har gått från omkring 3000 individer per år på 1990-talet till omkring 6000 individer per år under den första delen av 2010-talet.

Fisktärnorna som häckar i Vänern anländer till området i slutet av april och början av maj. Självhäckningen på skären tar i regel sin början under slutet av maj eller början av juni och kan pågå till in i augusti. Därefter lämnar fisktärnorna området i augusti och september för att påbörja flyttningen mot vinterkvarteren i västra och södra Afrika. Väterns fisktärnor häckar i artrena kolonier eller tillsammans med silvertärna och andra måsfåglar.

För att den ingående arten fisktärna ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till en fiskrik vattenmiljö samt störningsfria häckningsplatser.
- För etablering av större kolonier krävs områden där framför allt mink och räv inte kan nå häckningsplatserna.

Bevarandemål

Fisktärna ska förekomma i sjöområdet i Natura 2000-området. Där ska finnas tillgång till lämpliga häckningsplatser på öar/skär med låg grad av mänsklig störning och vattnet ska vara rikt på småfisk.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Störningar från båttrafik och friluftsliv i närheten av häckningsplatser.
- Igenväxning av viktiga häckningsplatser (öar och skär).
- Predation av mink.
- Etablering av vindkraftverk vid kolonier.
- Stora förändringar i vattenstånd under häckningstid kan leda till att avbruten häckning.
- Giftspridning.
- Övergödning av vattenmiljön.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Fisktärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna,

särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av fisktärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Fisktärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Fisktärnan är upptagen i AEWA (African Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Genom återkommande rövningar av sly på lämpliga fågelskär (bland annat inom EU-projektet Life-Vänern) har antalet fisktärnor ökat under senare år på Dyrö Mallskärs skär. På Dyröns ostskär i den sydöstra delen av Natura 2000-området har de senaste rövningarna 2015 och 2017 ännu inte lett till att de återkoloniserats av tärnor eller andra sjöfåglar. För att inte störa eventuella häckningar är det inte känt i vilken omfattning de observerade fisktärnorna har häckat på Dyrö Mallskärs skär under senare år. Det är dock troligt att åtminstone en del av tärnorna har gjort det varför bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Vid vänerinventeringen i juni 2016 noterades ett tiotal silvertärnor bland en stor mängd fisktärnor på Dyrö Mallskärs skär i den sydvästra delen av sjödelen av Natura 2000-området Dyrön.

Silvertärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. Under häckningen födosöker silvertärnorna inom ett område i storleksordningen 25 kvadratkilometer. Arten övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Det svenska beståndet av silvertärna beräknades för åren 2008-2012 uppgå till 26 000-42 000 par. Det häckande beståndet i Väneren beräknades 2014 till 900 individer (uppskattningsvis ca 530 par) vilket utgör ca 1,6 % av det svenska beståndet. De häckande silvertärnorna i Väneren har under senare år uppvisat en positiv trend. Det årliga antalet revirhävdande silvertärnor har gått från omkring 300 individer per år på 1990-talet till omkring 900 individer per år under den första delen av 2010-talet.

För att den ingående arten silvertärna ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till en fiskrik vattenmiljö samt störningsfria häckningsplatser.
- För etablering av större kolonier krävs områden där framför allt mink och räv inte kan nå häckningsplatserna.

Bevarandemål

Silvertärna ska förekomma i sjöområdet i Natura 2000-området. Där ska finnas tillgång till lämpliga häckningsplatser på öar/skär med låg grad av mänsklig störning och vattnet ska vara rikt på småfisk.

Negativ påverkan

Med utgångspunkt från områdets lokala förutsättningar bedöms de främsta hoten mot silvertärnan utgöras av:

- Störningar från båttrafik och friluftsliv i närheten av häckningsplatser.
- Igenväxning av viktiga häckningsplatser (öar och skär).
- Predation av mink.
- Etablering av vindkraftverk vid kolonier.
- Stora förändringar i vattenstånd under häckningstid kan leda till att avbruten häckning.
- Giftspridning.
- Övergödning av vattenmiljön.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Silvertärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen (2007:845) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av silvertärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler

finns angivna i artskyddsförordningen).

- Silvertärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Silvertärnan är upptagen i AEWA (African Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Genom återkommande röjningar av sly på lämpliga fågelskär (bland annat inom EU-projektet Life-Vänern) har silvertärnor åter noterats på Dyrö Mallskärs skär efter cirka 15 års frånvaro. På Dyröns ostskär i den sydöstra delen av Natura 2000-området har de senaste röjningarna 2015 och 2017 ännu inte lett till att de återkoloniserats av tärnor eller andra sjöfåglar. För att inte störa eventuella häckningar är det inte känt i vilken omfattning de observerade silvertärnorna häckade på Dyrö Mallskärs skär 2016. Det är dock troligt att åtminstone en del av tärnorna gjorde det varför bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare tid har spillkråka noterats vid ett flertal tillfällen i Natura 2000-området Dyrön. De flesta observationer rör flyttande individer under hösten, många gånger med flera individer per dag. Under senare år har även några individer stetts och hörts under våren.

Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Arten är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 18 000-32 000 par. En minskning av populationen har skett med ca 25 % under de senaste 15 åren. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar också en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet.

Spillkråkan är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

Dokumentation

Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- ArtDatabanken. 2014. Sammanställning av populationsuppgifter för fåglar från artikel 12-rapporteringen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Opublicerat material.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-10. (<http://www.artportalen.se>)
- Landgren, T. 2014. Övervakning av fåglar på Vänerns fågelskär. Sammanfattning av inventeringsresultat år 2014. Stencil.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. VMI rapport - Östra Dyröbotten; 10 km NV Gullspång S09D9J01 (opublicerad, Länsstyrelsens arkiv)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Beslut och skötselplan för naturreservatet Dyrön. Beslut 2006-09-06.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Dyrön. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Häckande fåglar i Värmland. Trender för arter och miljöindikatorer baserat på standarddruttsdata 1998-2013. Publikationsnummer 2014:19.
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A002, Storlom. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A021, Rördrom. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A075, Havsörn. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A094, Fiskgjuse. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A193, Fisktärna. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A194, Silvertärna. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art-och naturtypsvisa vägledning. Art A236, Spillkråka. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Väner - Värmlandssjön (SE653974-137560). <http://www.viss.lansstyrelsen.se/> [2017-10-05]
- Vänerns Vattenvårdsförbund, 2016. Vänerns fågelskär. Databas över fågeldata från inventeringen av fågelskär i Väner 1993-2016. Länsstyrelsens kopia.

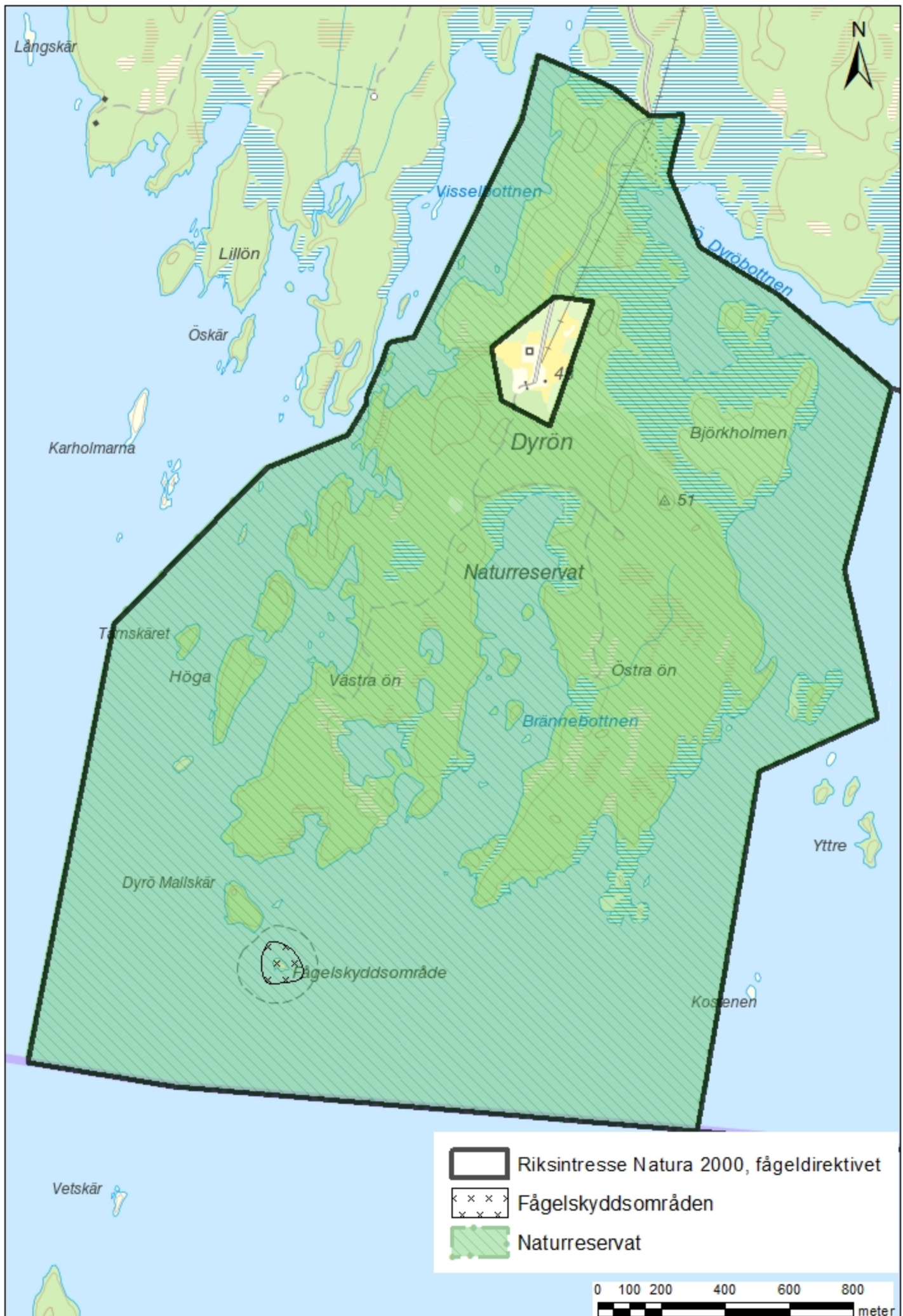
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Dyrön

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland